

RASEBORG
RAASEPORI

RAASEPORI.FI

Energia- ja ilmasto-ohjelman kehityskatsaus 2022–2025

Energia- ja ilmasto-ohjelman kehityskatsaus 2022–2025

Raaseporin kaupunki
2025

Raaseporin kaupungista tuli vuonna 2013 ilmastotyötä tekevä Hinku-kunta, jonka tavoite on vuoteen 2030 mennessä vähentää päästöjään 80 % verrattuna vuoteen 2007. Kunnan ensimmäinen energia- ja ilmasto-ohjelma laadittiin vuonna 2012. Vuonna 2024 Raasepori on noin puolivälissä Hinku-tavoitteen saavuttamiseen nähden (saavutettu päästövähennys 44,5 % vuonna 2023).

Tässä kehityskatsauksessa tarkastellaan pääasiassa viimeisimmän energia- ja ilmasto-ohjelman (2022–25) ja siihen liittyvän toimintasuunnitelman aikaista kehitystä ja luodaan suuntaviivoja työn jatkamiselle.

Ilmastonmuutos ei pysähdy ja kestävyys siirtymä ei tapahdu itsestään. Kunnan tulee olla aktiivinen toimija, joka pyrkii vaikuttamaan tulevaisuuskehitykseen sen sijaan, että jää katsomaan sivusta ja odottamaan parempia aikoja.

Sisältö

I. Johdanto	3
2. Ilmasto- ja kestävyystyö 2018–2023	5
3. Päästökehitys 1990–2023	7
3.1 Vertailu muihin Länsi-Uudenmaan kuntiin	9
3.2 Hinku-päästölaskenta	11
3.3 KETS-energiansäästötoimet	12
3.4 Tunnistettuja haasteita seurannassa ja ilmastotyön edistämisessä	13
4. Yhteenveto	15
Liite I	17

I. Johdanto

Raaseporin kaupunki laati ensimmäisen energia- ja ilmasto-ohjelmansa vuonna 2012 ja on kuulunut ilmastotyön Hinku-verkostoon vuodesta 2013 lähtien. Hinku-verkoston jäsenenä kaupunki on sitoutunut vähentämään käyttöperusteisia kasvihuonekaasupäästöjä 80 % vuoden 2007 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Kaupunginvaltuusto on myös päättänyt Raaseporin strategiassa 2022–2025, että kaupunki on hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä. Hiilineutraali kaupunki tuottaa vain niin paljon päästöjä, kuin se pystyy hiilinieluihin sitomaan.

Kaupunki on myös liittynyt kunta-alan energiatehokkuussopimukseen (KETS) vuonna 2020 (vaatimus Hinku-kunnille), jolla tavoitellaan energiatehokkuuden parantamista kaupungin kiinteistöissä ja toiminnoissa. Vuoden 2020 aikana päivitetty kaupungin energia- ja ilmasto-ohjelma perustuu Uudenmaan liiton vastaavaan ohjelmaan. Se sisältää kuusi strategista tavoitetta, joita toteutetaan toimintasuunnitelman kautta.

Kaupunginhallitus hyväksyi energia- ja ilmasto-ohjelman päivityksen 18.1.2021 ja kestävyyskoordinaattori (ent. Hinku-koordinaattori) aloitti työssään 9.8.2021 päämääränä ohjelman toimintasuunnitelman laatiminen. Kaupunginhallitus asetti toimintasuunnitelman laatimiselle tueksi poliittisen ohjausryhmän 30.8.2021 (§ 315). Toimintasuunnitelma hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 14.2.2022.

Toimintasuunnitelman toteuttamista on seurattu vuosina 2022–2024 ja edistymistä raportoitu vuosittaisella toimintakertomuksella (kertomukset laadittu vuosille 2022 ja 2023–24). Kaupunginhallitukselle toimitettava toimintakertomus on toiminut ohjelman pääasiallisena kokoavana raporttina. Nyt valtuustokauden lopussa tehdään tämä laajempi työn kehityskatsaus. Kehityskatsaus selvittää, onko kaupungin suunta päästövähennyksissä oikea, ja mitkä sektorit kaipaavat lisäpanostusta.

Raaseporin kaupungin energia- ja ilmasto-ohjelman (2021) ja toimintasuunnitelman (2022) painopisteet ja tavoitteet:

- Ilmastoviisas maankäyttö ja rakentaminen
 1. Hulevesien hallinta maankäytön suunnittelussa
 2. Ilmastotavoitteet kaava-suunnittelussa
 3. Ilmasto-kestävyys maankäytössä ja rakentamisessa
- Nopea ja reilu energiasiirtymä
 4. Energiatehokkuus maankäytössä ja rakentamisessa
 5. Uusiutuvan energian ratkaisut
 6. Energiansäästön edistäminen kaupungissa
- Älykäs, turvallinen ja päästötön liikkuminen
 7. Kevyen liikenteen kehittäminen
 8. Joukkoliikenteen kehittäminen
 9. Vähäpäästöinen liikenne

- Hiilineutraali kiertotalous sekä Kestävä kulutus ja tuotanto
 - 10. Kierrätyksen ja lajittelun edistäminen
 - 11. Elinkeinoelämän kestävä kehitys
 - 12. Ilmasto- ja ympäristötyö kasvatuksessa
 - 13. Kestävän ruokahuollon kokonaisuus
 - 14. Jakamistalous kaupungin toiminnassa
- Hiilinielujen vahvistaminen ja päästöjen kompensointi
 - 15. Viheralueiden laadun vahvistaminen ja ylläpito
 - 16. Hillintä ja sopeutuminen metsienhoidossa
 - 17. Vesistönsuojelun tehostus
- Muut toimenpiteet
 - 18. Kestävän kehityksen viestintä

Liitteessä I on kerrottu tarkemmin tavoitteiden edistymisestä ja tehdyistä toimenpiteistä.

2. Ilmasto- ja kestävyystyö 2018–2023

Raaseporin kaupunki on ollut Hinku-kunta II vuoden ajan vuodesta 2013. Ensimmäinen energia- ja ilmastoto-ohjelma laadittiin vuonna 2012. Työn edistyminen on ollut välillä aktiivisempaa ja välillä passiivista. Ilmasto- ja kestävyysasioiden huomiointia toiminnassa viimeisten viiden vuoden aikana (2018–23) tarkasteltiin tilinpäätöksissä esiintyvien aihesanojen (suomeksi) perusteella (taulukko I ja kuva I).

Vuonna 2019 tilinpäätöksessä todetaan, että kunta palasi aktiiviseksi Hinku-kunnaksi. Sen jälkeen ilmastotaihe alkaa näkyä lisääntyvästi myös tilinpäätöksissä. Sanan esiintyminen tilinpäätöksessä ei välttämättä tarkoita, että asian eteen olisi tehty konkreettisia toimia, mutta antaa kuitenkin viitteen siitä, onko asiaa jotenkin huomioitu.

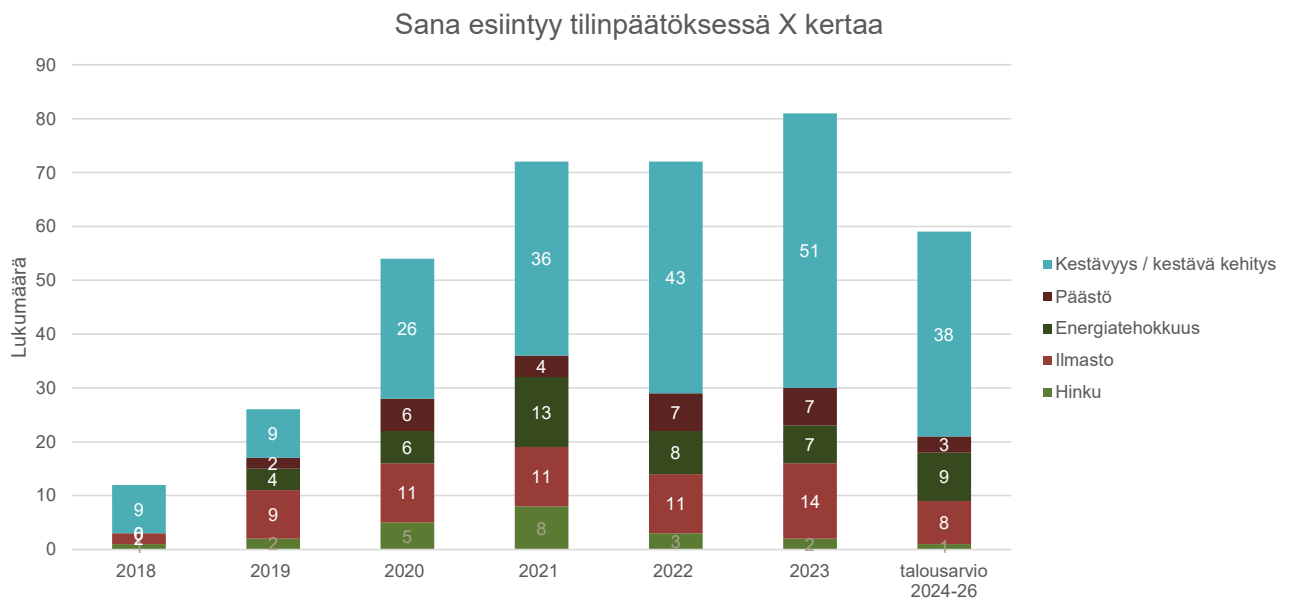
Kestävä kehitys näkyy tilinpäätöksissä erityisesti sivistystoimialalla. KETS- eli kuntien energiatehokkuussopimukseen liittyminen vuonna 2020 aktivoi puolestaan kiinteistöpuolta samoin kuin samana vuonna käyttöön tullut 200 000 euron vuosittainen määräraha energiatehokkuustoimiin (kuva I).

Taulukko I. Tilinpäätöksiin kirjattuja ilmasto- ja kestävyystoimenpiteitä.

TILINPÄÄTÖS- VUOSI	TOIMENPITEITÄ
2018	Ei merkittäviä toimia.
2019	Paluu aktiiviseksi Hinku-kunnaksi.
2020	Osa-aikainen Hinku-koordinaattori. Uusi energia- ja ilmasto-ohjelma. KETS-sopimus. 200 000 e määräraha energiatehokkuustoimille. Kestävä kehitys keskeinen teema sivistyspuolella.
2021	Hiilineutraali 2035 -tavoite strategiassa. Hinku-koordinaattorista kestävyyskoordinaattori. Energia- ja ilmasto-ohjelman toimintasuunnitelma laadittu. 200 000 e määräraha energiatehokkuustoimille. Sivistyksen kestävyysohjelma.
2022	Hiilineutraali 2030 -tavoite strategiassa. 200 000 e määräraha energiatehokkuustoimille Aktiivisia kestävä kehityksen toimia sivistyspuolella.

TILINPÄÄTÖS- VUOSI	TOIMENPITEITÄ
2023	200 000 e määräraha energiatehokkuustoimille. Uusi ympäristö- ja energiatehokkuushankkeista vastaava hankepäällikkö. Kestävä johtaminen teemana sivistyspuolella. Museossa perustettu kestävyystyöryhmä ja kestävyysohjelman laatiminen aloitettu.
Talousarvio 2024–26	Kestävyyskoordinaattori siirtyy kaupunkikehitysosastolta kaupunkiympäristötoimialalle.

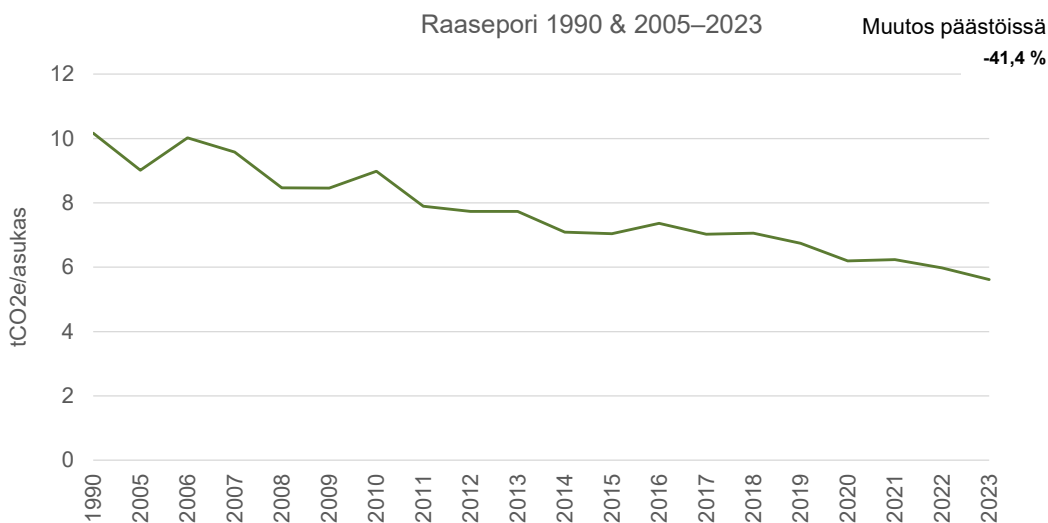
Kuva I. Ilmasto- ja kestävyystyöhön liittyvien sanojen esiintyminen tilinpäätöksissä vuosina 2018–2023.

3. Päästökehitys 1990–2023

Kuvista 2 ja 3 nähdään, että Raaseporin päästöt ovat vähentyneet tasaisesti. Päästökehityksestä voidaan nähdä pieni päästöjä vähentänyt vaikutus taloudellisen laskusuhdanteen (2008–09) ja koronavuosien (2020–21) kohdalla. Koronavuodet vähensivät etenkin ihmisten liikkumista etätöiden ja muiden rajoitusten vuoksi. Vuonna 2023 päästökehitys vaikuttaa jatkavan laskusuunnassa parin tasaisemman vuoden jälkeen.

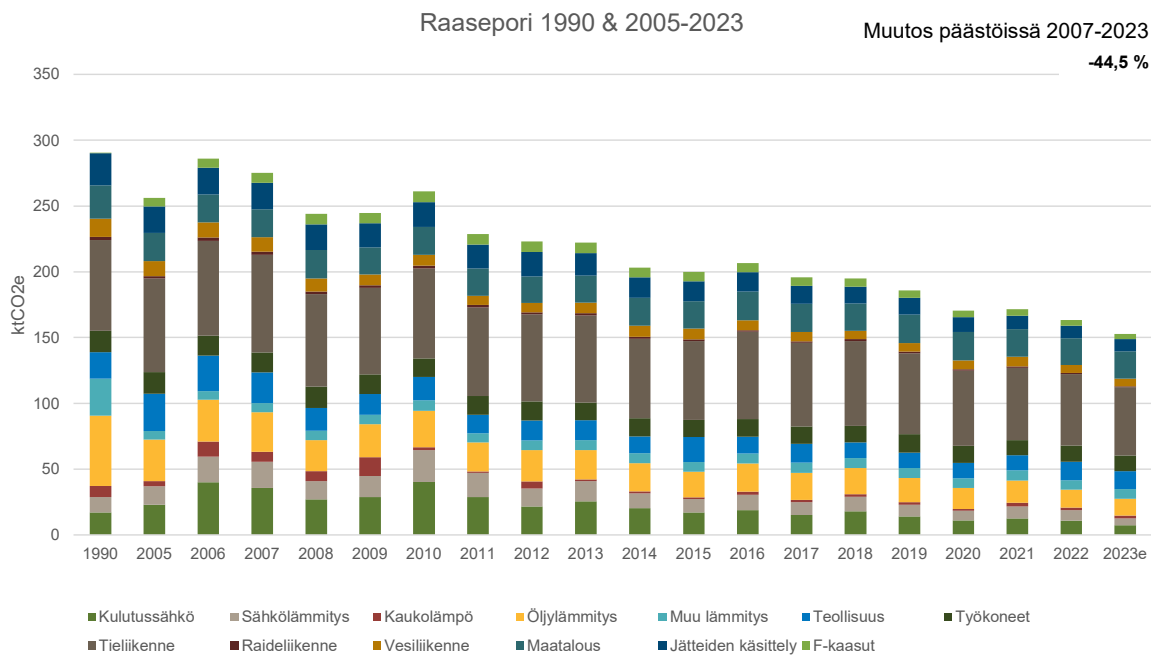
Koko kunnan päästöt vuonna 2023 olivat noin 153 ktCO₂e¹. Raportointihetkellä ovat käytössä vuoden 2023 ennakkotiedot. Raasepori on noin puolivälissä Hinku-tavoitteen saavuttamiseen nähden (kokonaispäästövähennys 44,5 % vuosina 2007–23), kun aikaa on jäljellä viisi vuotta. Vuosina 2020–2023 Raaseporin kokonaispäästöt ovat SYKEN Hinku-laskennan mukaan vähentyneet asukasta kohti laskettuna 9,4 % ja vuoteen 2007 verrattuna 41,4 % per asukas. Voidaan siis todeta, että nykyisen ilmasto-ohjelman aikana kehitys oikeaan suuntaan on jatkunut.

Hinku-tavoitteen mukaan vuonna 2030 päästöjen pitäisi olla 2 tCO₂e/asukas (tilanne vuonna 2023 oli 5,6 t CO₂e/asukas). Kaupungin oman hiilineutraalisuustavoitteen toteutumisen luotettava arvioiminen ei ole tällä hetkellä mahdollista, koska maankäyttösektorin nieluista ja päästöistä ei vielä ole saatavissa vertailukelpoisia lukuja.

Kuva 2. Raaseporin päästökehitys vuosina 1990–2023.
Muutos päästöissä vuosina 2007–2023 -41,4 %.

¹ SYKE Kuntien KHK-päästöt: <https://paastot.hiilineutraalisuomi.fi/>

Kuva 3. Päästökehitys Raaseporissa 1990–2023.

Muutos päästöissä 2007–2023 oli -44,5 %.

Kaupungin omissa toiminnoissa suoraan päästöjä vähentävät ns. “helpot” toimenpiteet kuten fossiilisesta öljystä luopuminen kiinteistöjen lämmityksessä on pääasiassa tehty. Puistoyksikön käsikäyttöisistä työkoneista jo puolet toimivat sähköllä. Myös sähköautoja on kokeiltu, mutta ne eivät ole jääneet käyttöön. Jotta sähkökäyttöisiä koneita ja laitteita saataisiin laajemmin käyttöön, tulee panostaa ohjeistukseen ja koulutukseen, sillä ladattavien ajoneuvojen ja työkalujen toimintaperiaate on erilainen kuin polttoaineella toimivien.

Jatkossa enemmän huomiota tulisi kiinnittää tarvittaviin rakenteellisiin ja asenteiden muutoksiin niin organisaation sisällä, päätöksenteossa kuin ihmisten ja yritysten arjessa. Jokainen voi omilla kulutustottumuksilla, energiankäytöllä ja liikkumisella vaikuttaa päästöihin, mutta vaihtoehtojen pitää olla tarjolla ja saavutettavissa. Kuten kuvassa 4 nähdään, suurimmat yksittäiset päästölähteet ovat energiassektori, tieliikenne ja maatalous. Energiassektorilla on tapahtunut viime vuosina merkittävää puhdistumista ja esim. kulutussähkön osalta voidaan todeta, että Hinku-tavoite on jo saavutettu. Sen sijaan tieliikenteessä kehitys on hidasta.

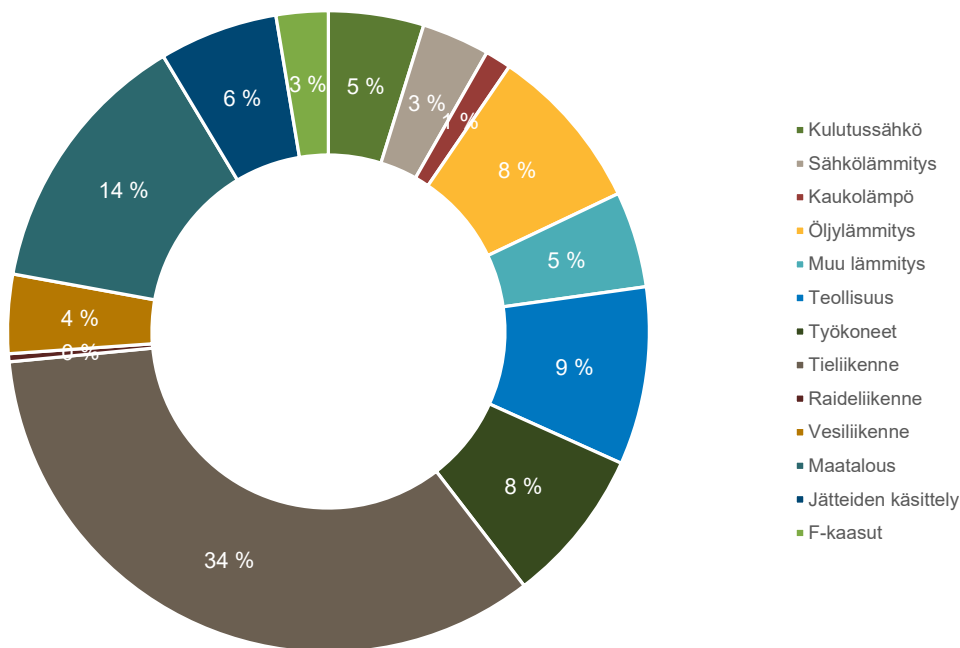
Teknologian ja energiantuotannon kehitys vähäpäästöisemmäksi ja energiankäytön tehostaminen vähentävät päästöjä koko yhteiskunnassa. Energiassektorin päästöt ovat vähentyneet jo merkittävästi uusiutuvien energialähteiden osuuden kasvaessa. Myös kaupunki on sitoutunut hankkimaan vain uusiutuvaa sähköä jo usean vuoden ajan. Uusiutuvan energian tuotannon lisääntyminen on hyvä asia, mutta samalla tulisi pyrkiä siihen, että energiantuotannolla ei heikennetä hiilinieluja. Energiassektorin puhdistumisen myötä kunnan ilmastotyön painopistettä voi olla perusteltua jatkossa selkeästi laajentaa energiatehokkuustoimista suoraan päästöjä vähentäviin toimiin sekä hiilinielujen vahvistamiseen.

Tieliikenteessä vaaditaan paljon myös rakenteellisia muutoksia, jotta yksityisautoilun päästöt saadaan kääntymään laskuun. Esimerkiksi kunnan autotiheys (autoa/1000 asukasta) on vuodesta 2010 lähtien

kasvanut. Yhä useampi kuntalainen siis ajaa omalla autolla. Kuntaan rekisteröityjen autojen ja ajosuoritteiden määrän väheneminen vaikuttaisi suoraan tieliikenteen päästöihin. Mm. kunnan maantieteellinen laajuus, tottumukset ja ikärakenne asettavat vähäpäästöisen liikenteen edistämiseksi omat haasteensa. Raaseporissa on oma sisäinen joukkoliikenne ja kaupunki sijaitsee kahden rautatien risteyksessä, mikä luo mahdollisuuksia vähäpäästöisen liikenteen kehittämiseksi kunnassa ja kuntarajojen yli.

Maatalouden vesiensuojelutyö edistää myös ilmastotyötä, sillä maalta ja jokia pitkin tuleva ravinnekuormitus heikentää veden kykyä sitoa hiiltä ja lisää pohjasta vapautuvia päästöjä. Yhteistyön jatkaminen maa- ja metsätaloustoimijoiden kanssa on erittäin tärkeää.

Raasepori 2023e

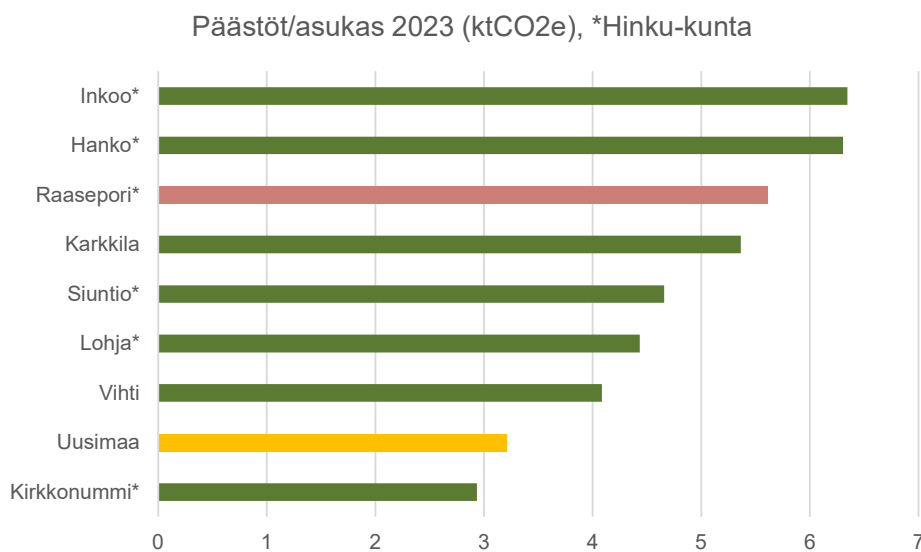
Kuva 4. Päästöjen jakauma Raaseporissa päästölähteittäin vuonna 2023.

3.1 Vertailu muihin Länsi-Uudenmaan kuntiin

Länsi-Uudenmaan kuntien päästöt ja niiden kehitys ovat hyvin samalla tasolla. Raasepori on sijalla viisi, kun verrataan kokonaispäästötavoitteen toteutumista muihin Länsi-Uudenmaan kuntiin (kuva 5). Kärjessä on Hanko, jonka päästöt ovat vähentyneet 50 prosenttia. Asukasluvun huomioivia asukaskohtaisia päästöjä vertailtaessa Raaseporin sijoitus on kuudentena (kuva 6).

Kuva 5. Muutos kokonaispäästöissä vuosina 2007–2023 verrattuna muihin Länsi-Uudenmaan kuntiin.

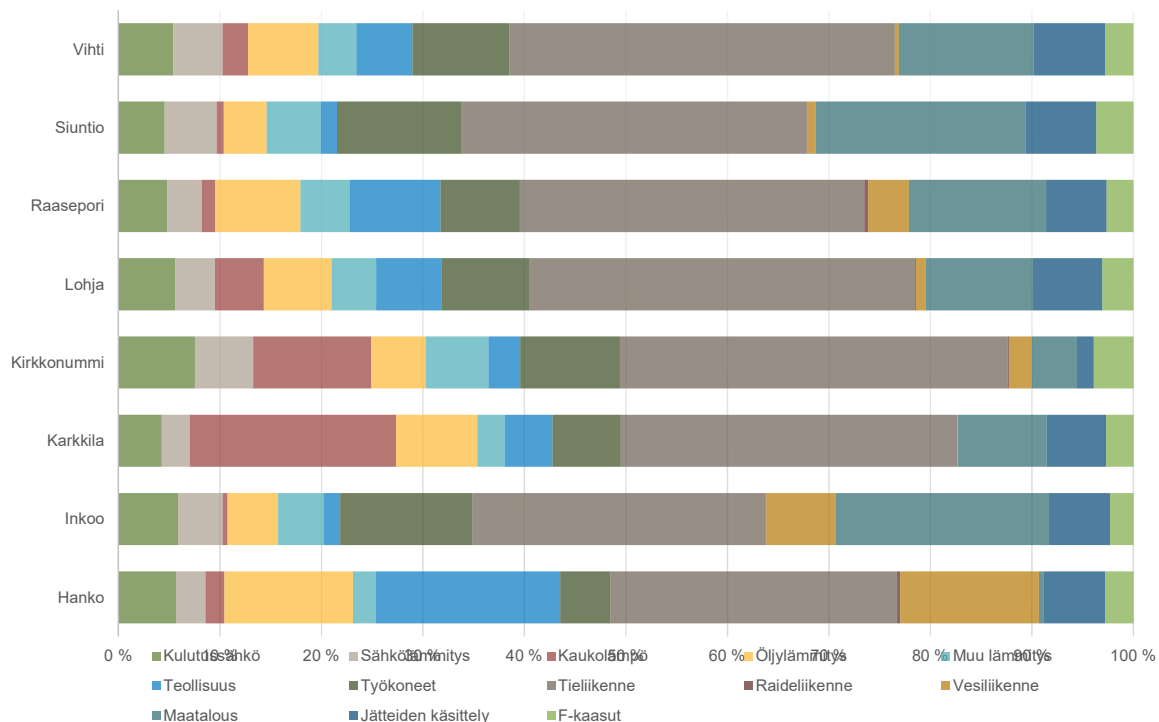

Kuva 6. Kuntien päästöt per asukas vuonna 2023.

Kaikissa kunnissa tieliikenne on suurin yksittäinen päästölähde. Karkkilassa kaukolämmön osuus on yhä 20 % kokonaispäästöistä. Inkoossa ja Siuntiossa korostuu maatalouden osuus. Hangossa vesiliikenne, öljylämmitys ja teollisuus ovat merkittäviä päästölähteitä (Kuva 7). Karkkila ja Vihti eivät ole Hinku-kuntia.

PÄÄSTÖLÄHTEET 2023

Kuva 7. Kuntien päästöt päästölähteittäin vuonna 2023.

3.2 Hinku-päästölaskenta

Suomen kuntien kasvihuonekaasujen käyttöperusteiset vuosipäästöt laskee Suomen Ympäristökeskus SYKE Alueellinen laskenta (ALas) -mallilla. Hinku-laskentaan eivät kuulu seuraavat tekijät, joihin kunnassa ei juurikaan pystytä vaikuttamaan:

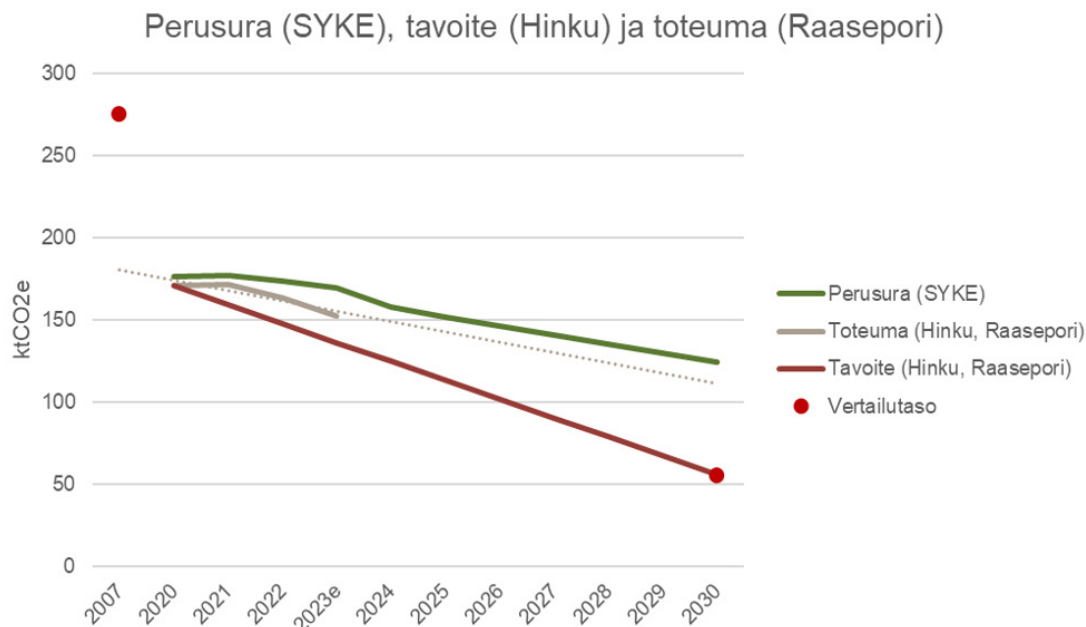
- päästökauppaan kuuluvan teollisuuden polttoaineiden käytön
- teollisuuden koko sähkönkulutuksen
- teollisuuden jätteiden käsittelyn, sekä
- paketti-, linja- ja kuorma-autojen läpiajoliikenteen aiheuttamat päästöt.

Hinku-laskentasääntöjen ansiosta esimerkiksi kunnan läpi kulkevan moottoritien, kunnassa sijaitsevan terästehtaan tai öljynjalostamon päästöt eivät näy kunnan kokonaispäästöissä. Laskennassa eivät ole mukana myöskään maankäyttösektorin päästöt.

Syken skenaariotyökalussa² perusuran (eli jo käynnissä olevan muutoksen) mukainen päästövähennä vuoteen 2030 mennessä olisi noin 55 % vuoden 2007 tasosta (kuva 8). Tämä kuvaa siis nykyistä kehitystä, jossa ei tehdä mitään ilmastotoimia. Tehtyjen ilmastotoimien ansiosta Raaseporin toteutunut päästövähennä on ollut suurempi kuin perusuralla. Ilmastotoimia tulee jatkaa, jotta sama kehitys jatkuu. Sen sijaan Hinku-tavoitteen saavuttamiseksi tarvitaan merkittäviä lisätoimia.

² Syken skenaariotyökalu: <https://skenaario.hiilineutraalisuomi.fi/>

Ilmastopäästöjen vähentäminen kannattaa myös taloudellisesti, sillä esimerkiksi Kuntarahoitus tarjoaa edullisempaa rahoitusta kunnille, jotka yltyvät perusuraa kunnianhimoisempiin päästövähennystavoitteisiin.³

Kuva 8. Päästökehityksen perusura, Hinku-tavoite ja toteutuma.

3.3 KETS-energiansäästötoimet

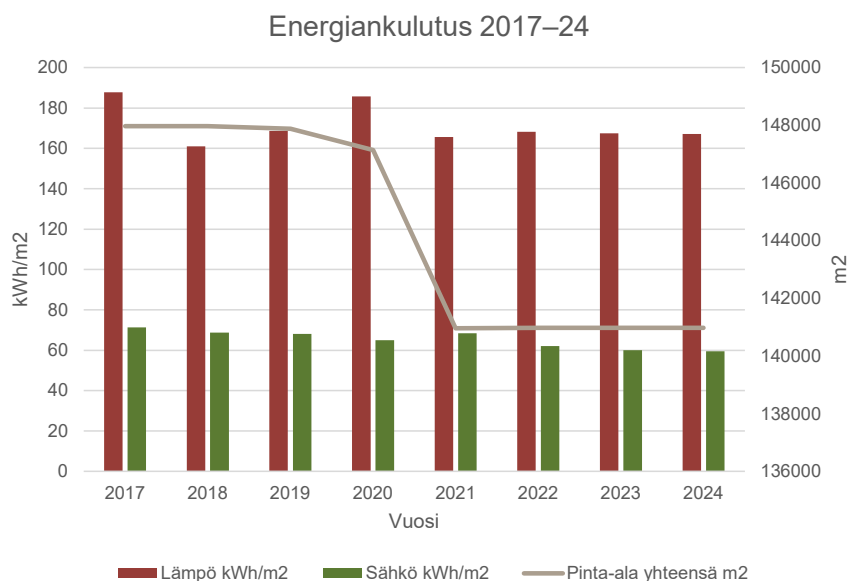
Kunnan ilmastotyössä on painotettu energiansäästöä ja energiatehokkuustoimia. Kuntien energia-
tehokkuussopimuksessa (KETS, liittymisvuosi 2020) Raasepori on sitoutunut vähentämään energian-
kulutusta 4147 MWh/a vuoteen 2025 mennessä. Tavoitteesta on vuoden 2023 raportin mukaan
toteutunut 29 % vuoteen 2019 verrattuna eli aikaansaatu KETS-energiansäästö on 1190 MWh (sisältää
myös peruskorjauksia kuten ikkunavaihtoja yms.). On huomioitava, että KETS-raportointi sisältää
laskennallisen energiansäästön, ei todelliseen kulutukseen perustuvaa.

Energiatehokkuustoimiin on koko KETS-sopimuksen ajan vuosina 2020–24 ollut käytössä vuosittain
200 000 euron määräraha. Kun huomioidaan inflaatio, tulisi määrärahan vuonna 2024 kuitenkin olla yli
235 000 euroa, jotta se vastaisi arvoltaan vuoden 2020 määrärahaa.

Palveluverkkoselvitys ohjaa kohdistamaan toimenpiteitä kiinteistöihin, jotka on tarkoitus pitää kunnan
omistuksessa. Kokonaisenergiankulutukseen onkin vaikutettu myös kiinteistösalkun pienentämisellä
kiinteistöjä myymällä ja purkamalla. Lisäksi energiansäästöä ovat edistäneet monet muut toimet kuten
ikkunoiden uusinnat ja led-valaistukseen siirtyminen.

Kuvasta 9 nähdään toteutunut energiankulutus, joka vuonna 2018 on ollut alimmillaan ja huipussaan
2017. Vuonna 2020 on tehty ensimmäiset energiantehostamistoimet. Kulutusvertailussa on mukana 167
kohdetta, joilla on kulutusta. Kokonaisenergiankulutus on vuoden 2020 jälkeen laskenut.

³ Kestävän kehityksen laina, Kuntarahoitus. <https://www.kuntarahoitus.fi/vastuullisuus/kestava-rahoitus/kestavan-kehityksen-laina>

Kuva 9. Lämmön- ja sähkönkulutus pinta-alaa kohti vuosina 2017–24 sekä kiinteistömäärän pinta-ala yhteensä. Mukana 167 kohdetta, joilla kulutusta. (Lähde: Granlund Manager -kiinteistöseurantajärjestelmä)

Koska kunnan omista toiminnoista käytetty energia on jo usean vuoden ajan ollut uusiutuvaa, ei pelkillä energiansäästötoimilla ole enää juurikaan vaikutusta fossiilisten päästöjen vähentämiseen organisaatio-tasolla. Siksi voi olla perusteltua panostaa jatkossa vahvemmin suoraan päästöjä vähentäviin toimenpiteisiin ja uusiutuvan energian tuotannon lisäämiseen. Energiansäästötoimia tulee kuitenkin myös jatkaa, koska ne tuovat kustannussäästöjä ja tukevat kansallisten ja kansainvälisten ilmastotavoitteiden saavuttamista.

3.4 Tunnistettuja haasteita seurannassa ja ilmastotyön edistämisessä

Päästötiedot: Haasteena ilmastotyön ajantasaisessa seurannassa on SYKEN päästötietojen saapuminen viiveellä. Vuonna 2024 raportointiin ovat käytettävissä vasta päästötiedot vuoteen 2022 asti. Toimien tehokkuuden ja suoran vaikutuksen osoittaminen laajempaan päästökehitykseen on siis vaikeaa. Työn motivointi heti näkyvillä tuloksilla ei siis myöskään ole mahdollista.

Hiilineutraalisuus: Kunnan oman hiilineutraalisuustavoitteen edistymisen seuranta ei ole vielä mahdollista, koska maankäyttösektorista ja hiilinieluista ei ole saatavilla kattavia laskelmia, eivätkä saatavilla olevat tiedot ole suoraan vertailukelpoisia muiden päästölaskelmien kanssa. Metsät ovat kunnan tärkeimmät hiilinielut. On suositeltavaa alkaa raportoida metsien puuston vuosittaista hiilitasetta ja sen kehitystä, vaikka vertailua päästöihin ei voikaan vielä tehdä. Jatkossa voi olla hyvä selvittää myös muita mahdollisuuksia sitoa hiiltä, esim. teknologiset nielut ja biohiilen käyttö. Käyttöperusteisten päästöjen lisäksi tulee huomiota kiinnittää yhä enemmän myös kulutusperusteisiin päästöihin. Painotuksen tulee kuitenkin olla päästöjen vähentämisessä ja fossiilisten polttoaineiden luopumisesta sekä hiilinielujen vahvistamisesta, jotta tehokasta ilmastovaikutusta voidaan saada aikaan.

Vastuut: Toimintasuunnitelmassa mainittujen toimenpiteiden toteutuminen ei ole kaikilta osin onnistunut toivotulla tavalla. Moni asia on edistynyt, mutta moni asia on myös jäänyt ajatuksen tasolle. Organisaation sisällä oman työn liittymistä ilmastotyöhön ei usein nähdä, koska työn lähtökohtana on jokin muu syy kuin ilmastonmuutoksen torjuminen tai päästöjen vähentäminen. Sen vuoksi paljon ilmastotyötä suoraan tai epäsuorasti edistäviä toimia voi myös jäädä raportoimatta. Selkeästi määritettyjen tavoitteiden ja vastuiden puute vaikeuttaa osaltaan työn edistämistä. Kun vastuita ei ole määritetty tai vastuuhenkilöitä nimetty eri toimenpiteille, kukaan ei tunne niitä omakseen. Samalla Energia- ja ilmasto-ohjelma on luonut perustan kunnan kestävyystyölle, mikä osaltaan on saattanut hämärtää tavoitteita.

Budjetti: Päästövähennyksiin tähtäävä työ on erillään budjetista eikä siihen ole suoraan osoitettu rahaa. Vaikuttava ilmastotyö ei voi olla erillään muista toiminnoista. Siksi sen jäljittäminen budjetin ja talousarvion kautta pitäisi tehdä mahdolliseksi. Näin pystyttäisiin paremmin arvioimaan myös työn vaikuttavuutta suhteessa kustannuksiin. Ilman tietoisia valintoja ja investointeja ei saada näkyvää ja tehokasta muutosta aikaan. Ilmastotyö ja päästöjen vähentäminen tulee integroida osaksi kaikkea tekemistä ja päätöksentekoa.

4. Yhteenveto

Päästöt vähenevät, jos tehdään päästöjä vähentäviä valintoja. Siksi kaikilla toimialoilla on tärkeää arvioida omien valintojen päästövaikutuksia ennen päätöksentekoa, kustannusten ja muiden vaikutusten lisäksi. Jos kunta ei omissa toiminnoissaan pysty esimerkiksi luopumaan fossiilisista polttoaineista, on sitä vaikeaa vaatia muiltakaan. Energiasektorin puhdistumisen myötä kunnan ilmastotyön painopistettä tuleekin jatkossa siirtää energiatehokkuustoimista suoraan päästöjä vähentäviin toimiin. Päästöjen tekeminen näkyväksi esim. hiilijalanjälkilaskelmien kautta auttaa myös lisäämään ymmärrystä siitä, mitä ilmastovaikutuksia omalla toiminnalla on.

Ilmastotyön tärkeys ja merkitys osana pitkäjänteistä kestävyystyötä on Raaseporissa ymmärretty strategisella tasolla. Raaseporilla on useiden muiden kuntien tapaan hiilineutraalisuustavoite, ja ensimmäinen ilmasto-ohjelma on laadittu jo vuonna 2012. Energia- ja ilmasto-ohjelma luo suuntaviivat ja toimintasuunnitelma määrittelee tarkempia toimia. Toteutus on kuitenkin jäänyt osittain vaillinaiseksi.

On tärkeää edistää ilmasto- ja kestävyystyötä kunnan kaikilla tasoilla ja varata sen toteuttamiseen liittävästi resursseja, jotta se tulee kiinteäksi osaksi muuta toimintaa eikä muodostu vapaaehtoiseksi rasitteeksi (tehdään, jos ehditään ja jaksetaan). Tarvitaan sekä pitkä- että lyhytaikaisia konkreettisia toimia sekä uusia keinoja seurata ja arvioida edistymistä. On myös tärkeää määrittää ja nimetä vastuut, jotta kukin tietää, mitä häneltä odotetaan.

Sivistys- ja hyvinvointitoimialalla kestävä kehitys on toimintaa läpileikkaava teema etenkin kouluissa, mutta se ei välttämättä suoraan linkity ilmastotyöhön. Toimiala voi edistää ilmastotyötä mm. kouluttamalla, tiedottamalla ja osallistamalla. Kouluja voidaan kannustaa mukaan esim. Vihreä lippu-toimintaan.

Kaupunkiympäristön toimialalla monet toiminnot mahdollistavat suoria päästövähennyksiä. Kiinteistöpuolella panostetaan jo energiankäytön tehostamiseen rahallisesti. Päästövähennysten toteuttaminen käytännössä esim. työkoneiden ja ajoneuvojen sähköistämällä vaatii lisäinvestointeja, koulutusta sekä ajattelu- ja toimintatapojen muutosta. Toimiala voi edistää päästövähennyksiä suoraan omissa toiminnoissaan mm. maankäytön ja rakentamisen ohjaamisella, hankinnoilla ja hankintakriteereillä sekä kertomalla kaupungin ilmastotavoitteista yrityksille ja urakoitsijoille. Lisäksi toimia voitaisiin yhä paremmin kohdentaa tilatehokkuuden parantamiseen, kevyen liikenteen edistämiseen ja rakentamisen vähäpäästöisyyteen.

Hallinnon ja sisäisten palveluiden toimialalla on paljon mahdollisuuksia kunnan ilmastotyön edistämiseksi mm. viestinnän, työsuhte-etuuksien sekä IT- ja ruokahankintojen ja ilmastobudjetoinnin edistämisen kautta.

Elinkeino- ja työllisyyspalveluiden toimialalla keskeinen kuntalaisten päästövähennyksiä mahdollistava toiminto on liikkuminen. Julkinen liikenne on kunnan tarjoama vaihtoehto asukkaille ja vahva viesti kehityksestä, jota kunta haluaa edistää ja tukee myös matkailualan ilmastotyötä.

Suositukset:

1. Laaditaan Ilmastosuunnitelma 2025-2030, joka toimii jatkona nykyiselle Energia- ja ilmasto-ohjelmalle ja siihen liittyvälle Toimintasuunnitelmalle.
2. Tuodaan ilmastotyö osaksi budjettityötä. Otetaan käyttöön vuosittain päivitettävä ilmastobudjetti, joka tekee näkyväksi ilmastoinvestoinnit ja tehostaa työn suunnittelua ja toteutusta.
3. Otetaan käyttöön ja kehitetään hiilijalanjälkilaskentaa hankkeissa ja muissa toiminnoissa, sekä organisaatiotasolla. Tuodaan ilmastonäkökulma vahvasti osaksi päätöksentekoa.
4. Aloitetaan työ ilmastomuutokseen sopeutumiseksi ja kartoitetaan riskit.
5. Kehitetään ilmastotyöhön liittyvää viestintää, osallistamista ja ohjauskeinoja sekä vuoropuhelua kuntalaisten ja yritysten kanssa.

**Kunta mahdollistaa asukkailleen
kestävämmät vaihtoehdot, joiden
tulee olla halpoja, helppoja ja/tai
houkuttelevia.**

Liite I

Toimenpiteiden yhteenveto 2022–24. Poiminnat 2022 ja 2023–24 toimintakertomuksista.

ILMASTOVIISAS MAANKÄYTTÖ JA RAKENTAMINEN

I. Hulevesien hallinta maankäytön suunnittelussa

VALMIS RaaseHule-hankkeessa laadittiin hulevesiohjelma ja -visio. Poikkihallinnollinen hulevesityöryhmä jatkaa hulevesityötä vuonna 2025.

2022

LUVY toteuttanut hulevesirakenteita (2 kpl) Horsbäck-Dragsvikfjärdenissä kaupungin ja ELY:n rahoituksella.

Tilannekartoitus teknisen toimialan eri osastojen sekä Raaseporin Veden ja Eteläkärjen ympäristöterveyden kanssa, 22.8.2022. Hulevesien hallinnan roolit on selkeytetty hallintosäännön päivittämistä varten, 2.9.2022.

Rahoitusta hulevesihallinnan kehittämiseen haettu ELY-keskukselta vuosille 2023–2025. Hankkeen osana hulevesiohjelman laatiminen.

2023–24

RaaseHule -hanke alkoi. Hankkeen myötä mm. järjestetty työpajoja ja laaditaan kaupungille hulevesiohjelma, joka valmistuu kesällä 2024.

Rahoitusta hulevesien ja jätevesijärjestelmän kehittämiseen pilottikohteessa haettiin, mutta ei saatu.

2. Ilmastotavoitteet kaavasuunnittelussa

TYÖN ALLA Kokeiltu ilmastovaikutusten arvioinnin työkaluja. Pyritty edistämään kaupunkivihreän huomion osana maankäytön suunnittelua. Yleiskaavan laatiminen on aloitettu, mikä auttaa yhtenäisten linjausten muodostamisessa myös ilmastonäkökulmasta.

2022

Ilmastovaikutusten arvioinnin työkaluja testailtu.

Kaavoitus mukana Syke:n kehitystyössä, jossa parannetaan kaupunkivihreän huomion osana maankäytön suunnittelua.

2023–24

Yleiskaavaa varten laaditaan viherselvitys.

Diplomityö kaavoituksen ilmastotyökaluista vuonna 2024.

3. Ilmastokestävyys maankäytössä ja rakentamisessa

TYÖN ALLA Maa- ja purkumassoja on uusiokäytetty rakennushankkeissa. Hankkeiden energiankulutuksen seurantaa ei ole tehty. Rakentamisen hiilijalanjälkilaskentaa kokeiltu. Rakentamisen suunnitteluohjeissa huomioitu ilmastomuutos.

2022

Maamassoja on saatu uusiokäyttöön mm. Lepin liittymässä. Purkumassoja, kuten betonia, on saatu uusiokäyttöön läjitysalueiden rakenteissa.

2023–24

Puistonhoidossa lisätty niittyjä ja käytetty ruovikkoa peitemateriaalina.

Puistoyksikön käsikäyttöisistä työkoneista jo noin 50 % toimii sähköllä.

Baggöntien maankaatopaikkaa päivitetty. Uutta tilaa varattu uudelleenkäytettävien purkumassojen välivarastointiin.

Keskuskentän vanha tekonurmi siirrettiin jatkokäyttöön Karjaalle.

NOPEA JA REILU ENERGIASIIRTYMÄ

4. Energia-tehokkuus maankäytössä ja rakentamisessa

TYÖN ALLA KETS-energiansäästö tavoite vuoteen 2025 mennessä on 4 147 MWh, josta toteutunut 29 % vuonna 2023.

2022

Energiatehokkuustoimenpiteet 2022:

- Keittiöt: Ekenäs högstadieskola, Snappertunan koulu.
- Valaistus: EHS, Hakarinteen koulu.
- Aurinkopaneelit: Askers monitoimitalo

Raaseporin Vesi: Skeppsholmenin puhdistamon aurinkopaneelit.

Vuokra-asunnot (Fab Karis): sisälämpötilan alennus, LED-valaistus, sähkösaunojen ohjausjärjestelmät, vesilinjojen paineenalennusventtiilit, ym.

2023

Energiatehokkuuden määräraha 2023:

- Pohjan kirjaston led-valaistus
- Raaseporintie 5:n aurinkopaneelit 40kWp
- Tammisaaren nuorisotalon lämpö- ja ilmastointiohjauksen automatisointi
- Kiilan koulun ilmastointilaitteen uusiminen

Raaseporin Vesi:

Karjaa-Pohja puhdistamon aurinkopaneelit, Skeppsholmen puhdistamon uudet kompressorit.

Peruskorjauksen myötä parannettu energiatehokkuutta mm. uusimalla ikkunoita ja vaihtamalla valaisimia LED-valoihin.

4. Energia-tehokkuus maankäytössä ja rakentamisessa

2024

Energiatehokkuuden määräraha 2024:

- Tammisaaren kirjaston ilmanvaihto
- Tammisaaren nuorisotalon lämmöntalteenotto

Lisäksi muita toimenpiteitä: Höjdens skola aurinkopaneelit 50 kWp, Bromarvin koulun ikkunat uusittu, Grabbegården ilmanvaihto, Led-valaistus (Hakarinteen koulu, Billnäsins koulu, KSH jumppasali, Höijersgården).

Raaseporin Vesi 2024: Landsbron vedenottamossa suorasähkölämmitys vaihdettiin ilmalämpöpumppuun.

2025 suunniteltu:

Energiatehokkuuden määräraha 2025:

- Ekenäsgården ilmanvaihto
- Hakarinteen koulun aurinkopaneelit

5. Uusiutuvan energian ratkaisut

TYÖN ALLA Öljylämmitteisten kiinteistöjen lukumäärä on vähentynyt 61 % (18 kpl --> 7+2 kpl). Kiinteistöt on siirretty kaukolämpöön paitsi yksi maalämpöön.

Kaupunki on pienentänyt kiinteistösalkkuaan myymällä 20 rakennusta ja kaksi osakehuoneistoa ja purkamalla 7 rakennusta vuosina 2020–24. Aurinkopuiston vuosituotanto noin 1000 MWh/v, josta 25 % käytetään suoraan kaupungin kiinteistöissä Ekåsen-alueella. Sähkösovimuksissa vaadittu 100 % uusiutuvaa energiaa vuodesta 2019 alkaen.

2022

Öljylämmityksen vaihdot kaukolämmölle:

Bromarvin koulu, Höjdens koulu (Tenhola), Solglimten ja Skicknäs päiväkodit (Tenhola). Mustion eläkeläisasuntojen lämmitysvaihdon hankinta keskeytettiin. Osa öljylämmitteisistä kiinteistöistä, kuten em. Mustion asunnot, siirtyivät vuokra-asuntoyhtiöiden (Fab Karis) hallintaan.

Raaseporin Energia on tehnyt kaavoitusaloitteen 4.8.2022 aurinkopuiston alueen laajentamiseksi. Kaupunginhallitus avasi asemakaavan muutoksen, kaupunginhallitus 3.10.2022 § 363.

Raaseporin Energialle myönnetty valtuudet laajentaa tuulivoimainvestointeja, kaupunginhallitus 28.11.2022 § 436.

Aurinkopuiston vuosituotanto noin 1000 MWh.

2023

Öljylämmitteisiä kiinteistöjä jäljellä 7 kappaletta. Lisäksi kahdessa kiinteistössä öljylämmitys on varalla. Vuonna 2022 öljylämmityksen vaihdot kaukolämpöön: Bromarvin koulu, Höjdens koulu (Tenhola), Solglimten ja Skicknäs päiväkodit (Tenhola).

Aurinkopuiston kokonaistuotanto oli reilu 1000 MWh vuonna 2023.

5. Uusiutuvan energian ratkaisut

Sähkösopimuksen hankinnassa vuodesta 2025 eteenpäin kaupunki edellyttää 100 % uusiutuvaa sähköä.

2024

Raaseporin Vesi 2024: Karjaa-Pohjan jätevedenpuhdistamon öljykattila korvattiin ilma-vesilämpöpumpulla.

Vuonna 2024 aurinkopuiston vuosituotanto 956 MWh.

Tuulivoimatuotanto vuonna 2024 oli 28 860 MWh tuulivoimaosuuksien kautta.

Bioenergiaa tuotettiin 6020 MWh.

6. Energian-säästön edistäminen kaupungissa

TYÖN ALLA Vuonna 2022 kaksi asukastilaisuutta. Astetta alemmas -kampanja 2022–23, jolloin kiinteistöjen lämpöä alennettiin 21 asteeseen. Nettisivuille laadittu Asuminen ja energia -kokonaisuus.

2022

Kestävä Raasepori -verkkosivuille rakennettu Asuminen ja energia -alaosuus sekä myöhemmin energiakriisiin liittyviä infisivuja.

Energiansäästön viestintää tehdään tehostetusti osana kansallista Astetta alemmas -kampanjaa lämmityskaudella 2022–2023.

Asukastilaisuudet energiakriisistä järjestetty yhdessä Raaseporin Energian kanssa 7.12.2022 ja 15.12.2022.

Täsmätoimenpiteet lämmityskaudella 2022–2023:

- Sähkölämmitteisten kiinteistöjen lämpöä alennettiin 21 asteeseen.
- Katuvalaistusta himmennetty soveltuvilla paikoilla.

2023–24

Energiansäästön neuvontaa ja asukastilaisuuksia järjestettiin syksyn 2022 ja kevään 2023 aikana energiakriisin ajankohtaisuuden vuoksi.

ÄLYKÄS, TURVALLINEN JA PÄÄSTÖTÖN LIIKKUMINEN

7. Kevyen liikenteen kehittäminen

TYÖN ALLA Kevyen liikenteen väyliä yli 60 km. Pyöräilyn edistämishojelman toimenpiteitä toteutettu 2022–25, mm. väyläverkkoa, pyöräpysäköintiä ja viitoitusta kehitetty. Työsuhdepyörien etu otettu käyttöön. Kaupunkipyörät käytössä kesäisin.

2022

Väylien täydennysrakentamista vuoden aikana: Horsbäckin alikulku, Dragsvik-fjärden-Ekäsen.

7. Kevyen liikenteen kehittäminen

Hankesuunnitelma ja avustushaku laadittu Billnäs kylätien kevyen liikenteen väylille. Toteutus vuonna 2023 yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa.

Kaupunkipyöriä käytössä 30 kpl vuosille 2022–2024.

Arc Gate -latauspisteet sähköpyörille (3 kpl) asennettu. Lanseeraus keväällä 2023.

Asukasviestintää tehty pyöräilyviikolla toukokuussa. Aktiivista markkinointia mm. South by Cycle -reitin osalta.

Vuokrapyörillä toukokuun ja elokuun välillä 1 511 matkaa.

Kaupunkipyörillä ajatut kilometrit 2492 km.

2023

Valtionavustusta haettiin pyöräilyn parkkeerauksen ja pyöräreittien viitoituksen kehittämiseen. Toteutus 2024.

Billnäs kylätie valmistunut.

Työsuhdepyörien etu otettu käyttöön kaupungissa 5/2023. Edun käyttäjiä 57 kpl vuonna 2023.

Kaupunkipyöriä vuokrattiin ajalla 4–10/2023 yhteensä 710 kertaa. Käyttäjiä yhteensä 303 henkilöä.

Kaupunkipyörillä ajatut kilometrit 2520 km.

2024

Kaupunkipyörillä ajatut kilometrit: 3163 km.

17 uutta pyöräpysäköintipaikkaa.

Työsuhdepyöräedun käyttäjiä 43 kpl vuonna 2024.

8. Joukkoliikenteen kehittäminen

TYÖN ALLA Joukkoliikenteen kehitystä tehty palvelutason kattavamman mallin pohjalta. Tuetaan asukkaiden raideliikenteen käyttöä työmatkaetuuksilla.

2022

Joukkoliikenteen kehittämisessä hyväksytty palvelutason kattavampi malli (Kaupunginhallitus 11.4.2022 §144). Lippujärjestelmän tarjoaja valittu (em. 7.11.2022 § 428.) Lippuhinnat määritetty.

Vuonna 2022 täydentävää kesäliikennettä, ml. Fiskars-Billnäs-Mustio lauantai-vuorot. Busseissa mahdollisuus kuljettaa pyöriä. Työmatkaetuuksien Epassi-maksaminen jälleen käytössä.

Kaupunki kohdealueena Metropolia- ja Laurea-ammattikorkeakoulujen hankkeessa *Smart countryside mobility (SCM)*. Hankkeen kautta asukkaita osallistetaan kaupungin liikennepalveluiden visiointiin.

Sisäisen liikenteen lippumäärät 49 796 kpl vuonna 2022.

Epassi-työmatkalippua käytettiin yht. 627 kertaa.

8. Joukkoliikenteen kehittäminen

2023

Uusi lippujärjestelmä (Waltti) käytössä. Joukkoliikenne sai nimen BOSSE.

Epassi-työmatkojen tukeminen jatkuu suuntiin Helsinki, Turku ja Hanko.

Rantarata-edunvalvonta jatkuu (Rantarata-työryhmä). Suora liikenne Hankoon käynnistyi 2024.

Smart countryside mobility -hankkeessa laadittu suunnitelma kutsuliikenteen jatkokehittämiseen.

2024

Sisäisen Bosse-liikenteen lippumäärät: 84 831 kpl

9. Vähäpäästöinen liikenne

TYÖN ALLA Sähköautoja ollut kaupungin käytössä, mutta suurimmasta osasta luovuttu.

2022

Talvikunnossapito kilpailutettu, kriteerejä jouduttiin laskemaan (esim. koneiden ikä ja energiankulutus). Tarjonta kyseisessä koneluokassa ei ole toistaiseksi riittävä.

Kunnossapidon koneiston ja käsityökoneiden kriteerejä parannetaan sitä mukaa, kun koneistoa vaihdetaan.

Hyvinvointialueelle siirrettiin noin 30 ajoneuvoa.

Kahdesta yhteiskäyttöisestä täyssähköautosta luovuttiin korkeiden kustannusten ja vähäisen käytön vuoksi. Suurin käyttäjäryhmä autoille olivat sosiaali- ja terveyshuollon työntekijät.

Kaupunginkanslian sähköauto ollut poissa käytöstä akkuvian vuoksi.

2023

Ei uusia sähköautoja hankittu.

Kaupungin oma bensiininkulutus pienentynyt merkittävästi aiempiin vuosiin verrattuna, koska n. 30 ajoneuvoa siirrettiin hyvinvointialueelle.

2024

Haettu AKKE-rahoitusta Vähäpäästöiset matkaketjut -selvitykseen. Rahoitusta ei saatu.

Rakennettu 9 uutta sähköautojen latausasemaa eri puolille kaupunkia.

Otettu käyttöön kimpakyyti-ryhmä Intrassa.

HIILINEUTRAALI KIERTOTALOUS SEKÄ KESTÄVÄ KULUTUS JA TUOTANTO

10. Kierrätyksen ja lajittelun edistäminen

TYÖN ALLA Ohjeistus laadittu kaupungin sisäisen kalustekierron parantamiseksi ja jätteen vähentämiseksi. Kannustettu Intran kierrätyspisteen käyttöön. Edistetty jätteiden lajittelua. Lajitteluastioita lisätty. Lajittelun edistäminen kaupungin kiinteistöillä aloitettu 2025.

2022

Uudet syväkeräysastiat asennettu Langansböle, Solbackan, Grabbegården ja Raaseporintie 5.

Nuorisovaltuusto jätti aloitteen roskien lajittelumahdollisuuksien ja kierrätyskasvatuksen lisäämisestä. Vaste hyväksytty Kaupunginhallitus 31.10.2022 § 407. Jatkotoimet vuonna 2023.

2023–24

YLE:n Miljoona roskapussia -kampanjaa toteutettiin kouluissa ja somessa 2023 ja 2024.

Kierrätysastiat lisätty Stallörsinpuistoon. Laajennetaan muille alueille kokemusten mukaan.

Kirjastojen tapahtumissa, näyttelyssä ja esittelyteemoissa ollut mukana kierrätysaiheita.

11. Elinkeinoelämän kestävä kehitys

TYÖN ALLA Matkailupalvelut laatinut ilmastotyön toimenpidesuunnitelman.

2022

Tietopaketti yrityksille lisätty osaksi verkkosivuja.

Novago-vetoisia hankkeita ei päätetty aloittaa Novagon sopimuspurkamisen ja uudelleenjärjestäytymisen aikana.

Matkailupalveluiden toimintasuunnitelma 2023–2025 laadittu, kestävä kehitys kärkiteemana.

2023–24

Haettu EAKR -rahoitusta elinkeinoelämän vihreän siirtymän tukemiseen yhdessä naapurikuntien kanssa. Rahoitusta ei saatu.

Matkailupalvelut mukana Glasgow declaration -julistuksessa, jolla vauhditetaan matkailualan ilmastotyötä. Toimenpideohjelma laadittiin keväällä 2024.

Työtä tehtiin myös Carbon neutral 2.0 -hankkeessa.

12. Ilmasto- ja ympäristötyö kasvatuksessa

TYÖN ALLA Koulut osallistuneet erilaisiin kampanjoihin. Kunnassa on yksi Vihreän lipun koulu ja päiväkotit. Ruokakasvatusyhteistyö ruokapalvelujen ja varhaiskasvatuksen kanssa aloitettu 2025.

2022

Osassa kouluja vietetty muun muassa pyöräilyviikkoa ja energiansäästöviikkoa. Koulujen omaa aktiivisuutta ja yhtenäisiä mahdollisuuksia osallistua pyritään tukemaan kaupungin puolelta. Koordinaattori tiedottanut erilaisista tukimateriaaleista, sekä avustanut yksittäisiä kouluja toiminnan suunnittelussa.

Koordinaattori ei ole tavannut rehtoreita tai päiväkotijohtajia kootusti.

2023-24

Yksittäisten koulujen kanssa ollut yhteistoimintaa ja neuvontaa mm. oppilasten kestävyysryhmien ja nuorisovaltuuston kanssa.

Ensimmäistä kertaa kirjattu budjettiin sitova linjaus kestävän kehityksen edistämiseksi kouluissa. Mittarina jokaisen koulun on toteutettava vähintään yksi kestäväan kehitykseen liittyvä aine/hankekokonaisuus vuonna 2024.

Koordinaattori tavannut rehtorit ja päiväkotijohtajat.

13. Kestävän ruokahuollon kokonaisuus

TYÖN ALLA Kokonaishävikin osuus valmistetuista annoksista oli vuosina 2023 ja 2024 n. 12 % (2022: 14 %). Tavoite on 10 %. Aloitettu ruokakasvatusyhteistyö ruokapalvelujen ja varhaiskasvatuksen kanssa 2024.

2022

Kaupungin koulujen ruokahävikkiä mitataan. Vuonna 2022 korona vaikutti edelleen siihen, että ruokailijoiden määrä heilahteli ennakkoon arvioidusta.

Ruokaneuvostokokouksia oppilaiden ja henkilökunnan kanssa pidetään.

2023-24

Vuonna 2023 valmistui EHS:n keittiöremontti, kiinnitetty huomiota mm. energiatehokkuuteen.

Useissa keittiöissä parannettu ilmastointia ja hyödynnetään hukkalämpöä.

Hankinnoissa on kiinnitetty huomiota kuljetusmatkoihin.

Ruokahävikin synnyn ehkäisemiseksi keittiöhenkilökuntaa on kannustettu valmistettavien ruokamäärien entistä tarkempaan arviointiin.

**14. Jakamistalous
kaupungin
toiminnassa**

EI KÄYNNISSÄ

2022

Kaupunki sai kuntalaisaloitteen suksilainaamosta. Käsittelyn mukaisesti lainaamoon ei toistaiseksi irroteta lisäresursseja. Kaupunki kuitenkin selvittää yhteiskäyttömahdollisuuksia ja mahdollisuuksia jakamistalouteen kaupungin toiminnassa (Kaupunginhallitus 17.10.2022 § 390).

Kirjastopalveluiden kanssa keskusteltu tavaralainauksen tilanteesta. Jatkokehitys palveluiden kysynnän mukaisesti.

2023–24

Ei merkittävää toimintaa vuonna 2023.

HIILINIELUJEN VAHVISTAMINEN JA PÄÄSTÖJEN KOMPENSOINTI

**15. Viheralueiden
laadun
vahvistaminen
ja ylläpito**

TYÖN ALLA Vieraslajitalkoita järjestetty. Laidunnusta, niittyjä ja luonnon monimuotoisuuden edistämistä.

2022

Laidunnusalue Västerbyssä kesällä 2022. Gåsören laidunnusalueetta valmistellaan.

Raaseporin kaupungin strategia vieraslajien torjumiseksi laadittu. Strategialla sopeudutaan ilmastomuutoksen yleistämiin muutoksiin viheralueiden ja metsien hoidossa.

Vieraslaji-informaatiota jaettu ajankohtaisina aikoina.

Niittyalueita laajennettu ja uusia niittyjä istutettu, esim. Rödmosse Karjaalla.

Joutomaiden metsitystä tehdään kaikilla soveltuvilla alueilla.

Vuoden aikana kolme kompensatioritystä ottaneet yhteyttä, niiden toimintaan tutustuttu. Kaupungin maiden vuokraaminen palveluille ei ole hyödyllistä, mikäli samat joutomaat ovat metsitettävissä kaupungin toimesta. Joutomaita voidaan hyödyntää, mikäli kaupunki itse haluaa kompensoida maankäytön hiilinielu-menetykset toisella alueella.

2023–24

Uusia niittyjä mm. Knipnäs-Estholmen reitillä. Niittyjen luona infokylttejä. Ketosirkka -hankkeen yhteistyökumppanina järjestetty muun muassa vieraslajitalkoita.

Gåsören laidunnusalue käytössä kesällä.

Lumo-ohjelman laatiminen vuonna 2024.

Osallistuvan budjetoinnin mukaiset ennallistamistoimet toteutetaan vuonna 2024. Siihen liittyen järjestetään Villimpi Raasepori -kampanja kesällä 2024.

**16. Hillintä ja
sopeutuminen
metsienhoidossa**

TYÖN ALLA Hiilinielulaskentaa tarkoitus tehdä uuden metsähoitosuunnitelman pohjalta.

2022

Metsien hoitosuunnitelma hankintavaiheessa, valmistuu syksyllä 2023.

Hoitomenetelmien kokeiluja sekä yhteistyötä ammattikorkeakoulu Novian kanssa ilmastoystävällisen metsänhoidon osalta.

Kuntalaisaloitteeseen avohakkuiden kieltämiseksi kaupungin metsänhoidossa vastattiin (Kaupunginhallitus 7/2022 §182). Avohakkuita ei kielletä, jatkuvaa kasvatusta käytetään soveltuvilla alueilla.

Vuoden aikana saatiin lisäksi kaksi muuta aloitetta metsänhoitoa koskien. Aloiteisiin vastattu 1) RBG/II51/00.05.00/2022 , 2) RBG/II02/00.05.01/2022 .

2023–24

Metsänhoitostrategiassa esitetään luonto- ja ilmastoystävälliset toimenpiteet metsätaloudessa.

Metsänhoitosuunnitelma valmistuu vuonna 2024. Saatu Luonto-liiton metsäryhmältä kartoitus uhanalaisista lajeista.

Eri kasvatusmenetelmien kokeilua käynnissä.

Kirjanpainajatuhojen torjuntaa jatkettu tuhojen minimoimiseksi.

**17. Vesistönsuojelun
tehostus**

TYÖN ALLA Raaseporinjoki-hankkeessa edistetty vesiensuojelua, lisäksi yhteistyötä järjestöjen kanssa.

2022

Raaseporinjoki-hankkeen jatkamiselle varattu kaupungin rahoitus edelleen vuosille 2024-2026.

LUVY-yhteistyöstä saatu kunnostussuunnitelma Dragsvikfjärdenille.

Vuoden 2023 osalta vesistövision toimenpiteisiin varattu 30 000 euroa, sekä alustavasti 30 000 per vuosi kaudella 2024-2028. (Kaupunginhallitus 15.8.2022 §276)

Kaupungille laadittu työmaavesiohje, joka vähentää työmaalta syntyvää kuormitusta pohjavesiin, vesistöihin ja muulle luonnolle.

Lohikalat Karjaanjokeen 2030 -hanke jatkuu (Mustionjoen kalatiet).

2023–24

Raaseporinjoki -hanke jatkuu.

Lohikalat Karjaanjokeen -hanke jatkuu.

**17. Vesistönsuojelun
tehostus**

Vesistönsuojelutoimia mm. roskatalkoot, kosteikkosuunnittelut, laidunnus rannikolla, vieraslajien poistot, kunnostukset. Yhteistyötä järjestöjen kanssa. Ulkoisia rahoituksia hyödynnetään ahkerasti.

MUUT TOIMENPITEET

**18. Kestävän
kehityksen
viestintä**

VALMIS Kestävän kehityksen sivukokonaisuus on kaupungin nettisivuilla. Päivitetään tarpeen mukaan.

2022

Verkkosivujen Kestävä Raasepori -osuus rakennettu. Sivulla myös erillinen palautelaatikko, jonka viestit ohjautuvat Kestävyyskoordinaattorille. Intran tukipaketti koottu.

Viestintätoimenpiteitä asukkaille muun muassa Pyöräilyviikko- ja Astetta alemmas -kampanjoiden osalta. Aktiivisessa käytössä Facebook ja verkkosivusto, paikallislehdet olleet kiinnostuneita työstä.

Vuoden ympäristöpalkinto on jatkossa Kestävän kehityksen palkinto.

2023-24

Kestävä kehitys ollut monipuolisesti esillä kirjastojen tapahtumissa ja esittelyteemoissa 2023.

Kaupungin kestävän kehityksen työtä on esitelty mm. ammattikorkeakoulu Noviassa ja Kyläfoorumissa 2023.

Yksittäisiä palautteita ja kysymyksiä saapunut ajoittain.

